

ساختارهای گناه در فضای مجازی



سازمان فضای مجازی بسیج


بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

تاثیر ساختار اینترنت بر ارتکاب گناه



آیا اینترنت مثل چاقوی دولبه است؟

سازمان فضای مجازی بسیج

برخی می‌گویند اینترنت مثل چاقوی دو لبه است یعنی هم می‌توان بـا آن کار نیک انجام داد و هم کار شر.

اما:

چاقو عمومـا آسـیبی بـرای صـاحبش نـدارد ولـی اینترنـت می‌توانـد آسیب‌های زیادی را به کاربرش وارد کند.

چاقو به خودی خود وسوسه گناه (مثل قتل و خودکشی) را به دنبـال ندارد اما اینترنت خود وسوسه‌گر است



سازمان فضای مجازی بسیج

تحقیقات علمی نشان می‌دهد که اتفاقا ساختار اینترنت برعکس ساختار چاقو طــوری چیدمان شده که آدمی را به سمت گناه سوق دهد.

به طور مثال نتایج یک تحقیق در سال 1391:

٪60 کاربرانی که از طریق شبکه‌های اجتماعی رابطه صمیمانه برقرار کرده‌اند، از ابتدا چنین نیتی نداشته‌اند!





آنچه که مشخص است انسان‌های مختلف به خاطر روحیات و تمایلات گوناگونشان، هرکدام از یک طریق به دام شیطان می‌افتند و از راه‌های مختلفی گمراه می‌شوند.

تبلیغ

بیشتر در معرض این گناه است که به خاطر امر تبلیغ خود را توجیه کرده و نفسش گناه کردن در شبکه اجتماعی را در نگاهش تزیین و تسویل نماید و آن را لازمه امر تبلیغ جلوه دهد.

بی‌هدف

دچار استدراج شده و علاوه بر اینکه عمر خود را به پای شبکه‌های اجتماعی بسوزانند، رفته رفته و به تدریج برخی از گناهان برایشان عادی شود. (مثلا با قرار گرفتن در محیط اختلاط به تدریج روابط نامحرمان برایشان عادی جلوه کند.)

دوستی

همچنین کسانی که به دنبال ارضای حس توجه‌طلبی و ارضای نیاز ارتباطی‌شان هستند خیلی زود ممکن است به دام ارتباط‌های ناسالم بیفتند.

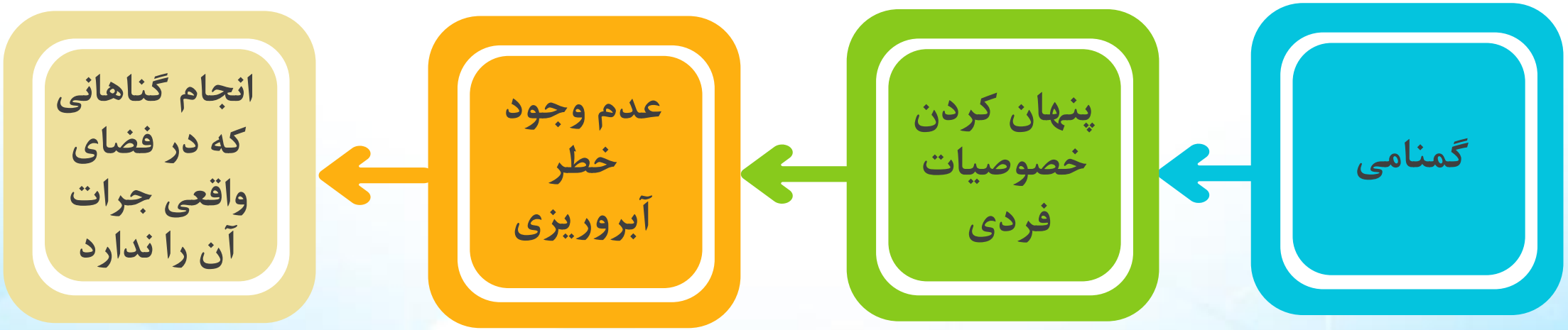



علل ساختاری گناه در اینترنت
۱
شناخته نشدن (گمنامی)
۲
فراهم بودن شرایط گناه
۳
دیده نشدن (خلوت)
۴
حس مجازی بودن
۵
هم‌سطح‌سازی (یکسان شدن تفاوت‌های ارزشی)
۶
عادی شدن تدریجی گناه
۷
تاثیر افراد مجازی
فضایی برای جلب توجه
۹
مارپیچ گناه (همرنگی با جماعت)
۱۰
بستر وقت‌گذرانی و تضییع عمر



عامل اول:
گمنامی

گمنامی یعنی اینکه در اینترنت هویت فرد می‌تواند پنهان بماند.





عامل دوم:

فراهم بودن شرایط گناه

تعریف تقوای ضعف و قوت در دیدگاه شهید مطهری

تقوای ضعف

انسان برای محافظت خود از آلودگی گناهان، از موجبات آن‌ها فرار می‌کند؛ یعنی خود را همیشه از محیط گناه دور نگه می‌دارد

تقوای قوت

انسان در روح خود حالت و قوتی پدید آورد که به وی یک مصونیت روحی و اخلاقی بدهد؛ (مطهری، ۱۳۸۹: ۱۸-۲۰)

نقد کلام شهید مطهری

- انتخاب کلمه «ضعف» برای تقوا و بار منفی آن
- ستایش تقوای به اصطلاح ضعف!

مثال حضرت موسی و حضرت یوسف

فراهم بودن شرایط گناه

۱ محتوای آلوده به گناه در اینترنت همیشه در دسترس است.

۲ این شرایط بالقوه باعث ایجاد وسوسه در دل می‌گردد و شخص را به انجام گناه سوق می‌دهد.

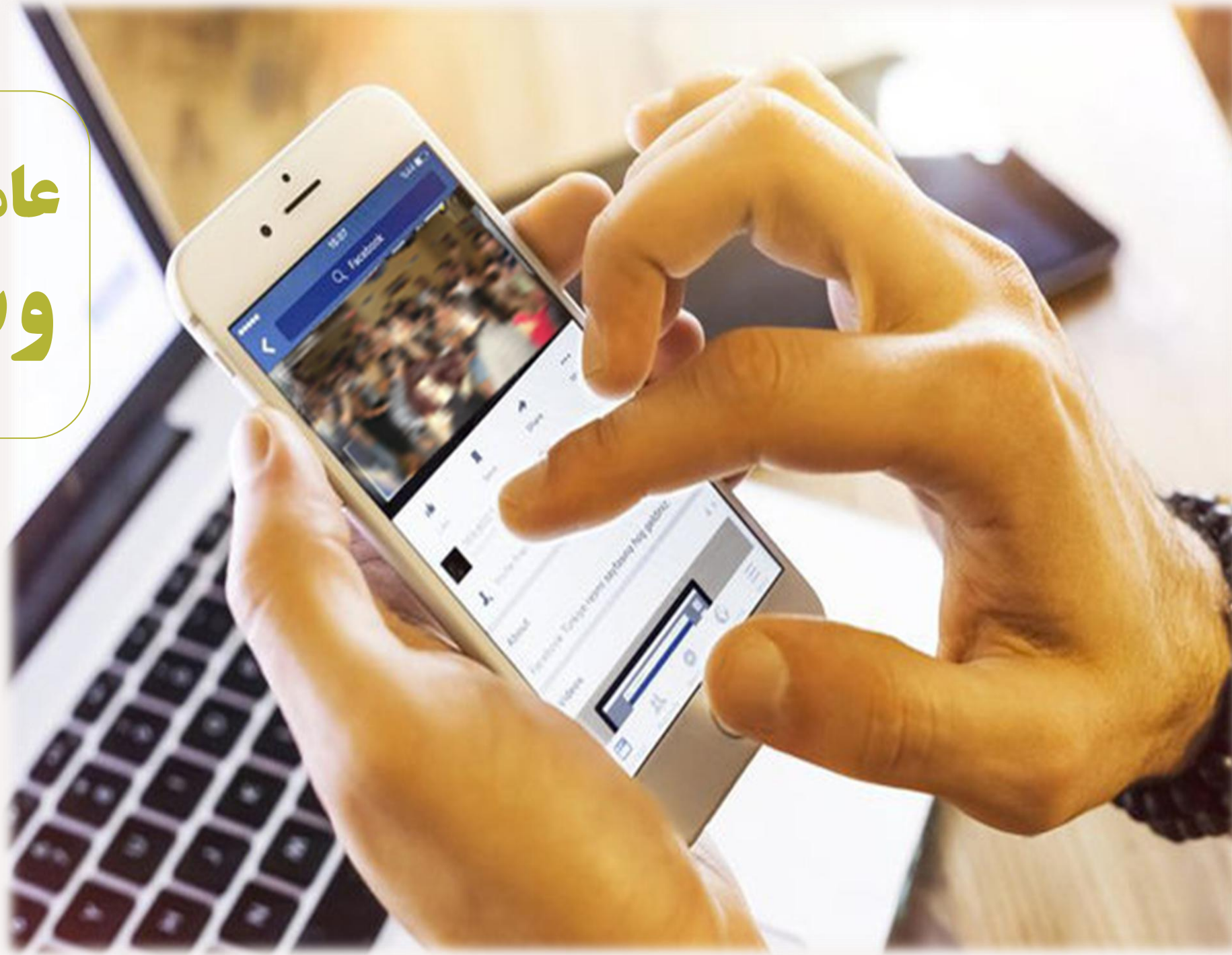
۳ در واقع فرد در فضای مجازی مجبور است برای آلوده نشدن به گناه همواره به اصطلاح شـــهید مطهری «تقوای قوت» داشته باشد.

۴ تقوای قوت کار هر کسی نیست!



عامل سوم:

وسوسه خلوت



خلوت

- خلوت بالقوه آسیب‌زاست
- موبایلیزه شدن اینترنت امکان خلوت بیشتری را به کاربر می‌دهد
- شیطان در همه حال وسوسه‌انگیز است، ولی قدرت وسوسه‌انگیزی و تأثیر وسوسه‌های او در خلوت بیشتر است



سازمان فضای مجازی بسیج

عامل سوم:

حس مجازی بودن





فضای مجازی

افزایش احساس واقعی نبودن و حقیقی نبودن در کاربران (مخصوصا شبکه‌های اجتماعی)

ایجاد حس خویشتن خود نبودن به مانند حس شرکت کردن در یک بازی رایانه‌ای

هم‌ذات‌پنداری با یک شخصیت مجازی ← ایجاد هویت مجازی متفاوت از هویت واقعی ← گو آنکه گناه را به پای شخص دیگری می‌نویسند ← و یا گناه کردن در دنیای مجازی را، یک نوع گناه مجازی و غیرواقعی محسوب می‌کند!





عامل چهارم:

هم سطح سازی

(یکسان شدن تفاوت های ارزشی)

همانجا که پیوندی دربارهٔ داستان سخن گفتن خداوند با موسی در وادی طوی وجود دارد، پیوند دیگری شما رابه دیدن تصاویر روسپی‌های اوکراینی دعوت کند یا تبلیغی در خصوص انواع لوازم آرایشی وجود داشته باشد.



- همه چیز یکسان است و تمام تفاوت‌های کیفی از میان برداشته شده است.
- این وضع بی‌طرف و خنثی، شخصی را که در محیط حقیقی تقوا داشته (لااقل تقوای ضعف) به سمت عبور از خط قرمزها متمایل می‌کند



عامل ششم:

عادی شدن تدریجی گناه



عادی شدن تدریجی گناه

دهه ۶۰

اگر در دهه ۶۰، یک خانم با مانتو در خیابان ظاهر می‌شد، با واکنش مردم مواجه می‌گشت.

دهه ۷۰

در دهه ۷۰، این خانم می‌تواند لباس‌های و مانتوهای رنگی نیز بپوشد.

دهه ۸۰

در دهه ۸۰، موهای بیرون از روسری یک خانم، اصلا جلب توجه نمی‌کند.

دهه ۹۰

در دهه ۹۰ آرایش غلیظ و بعضا بی‌حجابی هم عادی شده است.

این قضیه در مورد گناه‌های دیگر مانند روزه‌خواری و یا تراشیدن ریش و ... هم تجربه شده است.



سازمان فضای مجازی بسیج

این اتفاق برای اشخاص در فضای سایبر با شدت بیشتری می‌افتد.

مثال

پسر متدین در جستجوی تصاویر گوگل:

- **قدم اول** انزجار و پرهیز
- **قدم دوم** تحمل و عبور
- **قدم سوم** بی‌تفاوتی و عادی شدن
- **قدم چهارم** وسوسه

مثال

پسر دختر متدین در شبکه‌های اجتماعی

- **قدم اول** مراقبت در روابط با نامحرمان
- **قدم دوم** پاسخ بسیار رسمی به کامنت کاملا عادی یک آقا سر
- **قدم سوم** شروع مباحثه
- **قدم چهارم** کامنت همان آقا بر مطلب دیگر دختر خانم
- **قدم پنجم** کامنت دختر خانم بر مطلب آقا پسر
- **قدم ششم** توقع کامنت!
- **قدم هفتم** گفت و گوی خصوصی





عامل هفتم:

تاثیر افراد مجازی

تفاوت ارتباط با فرد بیگانه در محیط واقعی و مجازی

فضای واقعی	تقید به عدم ارتباط با برخی از افراد. (مثلا افراد سن بالا یا جنس مخالف یا...)
فضای مجازی	با توجه به ویژگی گمنامی ایجاد هر نوع دوستی تصور می‌شود ⇦دایره انتخاب دوست مجازی وسیع‌تر است

این وسعت به شدت ممکن است فرد را به انتخاب دوستان بی‌تقوا و در نتیجه ارتکاب اعمال ضد تقوا سوق دهد.



عامل هشتم:

فضایی برای جلب توجه





- از نظر اخلاقی چنان‌چه فردی خودنمایی خویش را مهار نکند و دائم به آن دامن بزند، کم‌حیاتر خواهد شد.

- اینترنت علاوه بر آن که فضای خودنمایی را فراهم می‌کند، میل به خودنمایی را نیز گسترش می‌دهد.

- مثلا دریافت لایک بیشتر، کاملاً هم‌سو با میل آدمی به خودنمایی است.





عامل نهم:

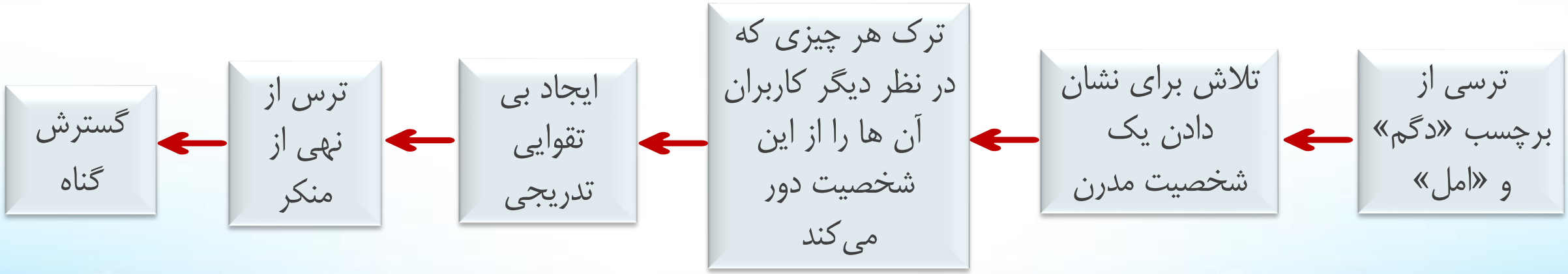
مارپیچ گناه (همرنگی با جماعت)

نظریه مارپیچ سکوت

در خصوص یک موضوع مناقشه انگیز، افراد درباره توزیع افکار عمومی حدس هایی می‌زنند. آن‌ها سعی می‌کنند دریابند که آیا در اکثریت قرار دارند یا در اقلیت؛ و سپس می کوشند تعیین کنند که آیا تغییر افکار عمومی در جهت موافقت با آنهاست یا خیر. اگر آن ها احساس کنند در اقلیت قرار دارند یا تغییر افکار عمومی در جهت فاصله گرفتن از آن هاست، ترجیح می دهند سکوت اختیار کنند.



همرنگی با جماعت، باعث افتادن کاربران در مارپیچ سکوت می‌شود



عامل دهم:

بستر وقت گذرانی و تضییع عمر



بستر وقت‌گذرانی

- گشت و گذار بی‌هدف در اینترنت و اتلاف وقت یکی از شایع‌ترین بیماری‌های کاربران اینترنت است.
- ساختار اینترنت و شبکه‌های اجتماعی طوری طراحی شده که شما را به خود وابسته می‌کند.

- به طور مثال شبکه اجتماعی نیاز کاربر را نسبت به از این شاخه به آن شاخه رفتن در سایت‌ها مرتفع کرده و همه را در صفحه شخصی یا همان دیوار گنجانده‌اند.
- عدم حضور مستمر در شبکه اجتماعی باعث کاهش بازدید و کاهش لایک مطالب می‌شود.



سازمان فضای مجازی بسیج



سازمان فضای مجازی بسیج